

Svi ističu manje više iste karakteristike, koje sam ovdje spomenuo. S njima se također posvema slaže mišljenje belgijskog izviestitelja u »La libre Belgique« od 20. XII. 1931. br. 354.⁵

U našim očima ne umanjuje Billotov slučaj s osudom organizacije »Action française« nipošto njegove snažne i odlične pojave na onom polju, na kojemu je njegova prava veličina i zasluga t. j. na polju teološkom. Nema ni za časak sumnje, da su kako njegove namjere, tako i njegovi osjećaji, njegovo shvaćanje, zancs i opredjeljivanje prema Crkvi i njezinoj glavi bili i ostali uvijek čisti i nepomućeni.

Neka je zato velikomu učitelju trajna slava i čast! Njegovoj duši blaženi mir i pokoj u slavi Krista, kojemu je tako živo približavac duše i srca svojih učenika!

Poraba crkvenih zvona u izvan vjerske svrhe.

Prof. A. Živković.

I. — Da crkveni zakonik iznimno dozvoljava uporabu posvećenih ili blagoslovljenih crkvenih zvona i u svrhe čisto svjetovnog karaktera — poznato je iz kan. 1169 § 4. C. Z. Tamo su izrično naznačeni uvjeti ili prilike, pod kojima i u kojima je župniku slobodno dozvoliti takovu uporabu zvona. »Campana benedicta ad usus mere profanos adhiberi nequit nisi ex causa necessitatis (I.), aut ex licenta Ordinarii (II.) aut denique ex legitima consuetudine (III.).

I. U **nuždi** ili prijekojoj potrebi. To bi bila na pr. nenadana i nagla provala rijeke iz korita, još možda u noćno doba, te opasnost smrti ili propasti imetka od poplave. Seosko će zvono upozoriti i uzbuniti stanovnike, da se brzo i spremno cdazovu pomoći ili spasavanju pokretnog imetka. To će naročito biti gotovo jedini mogući i uspješni način spasa u krajevima, gdje sela nijesu na okupu, nego gdje su kuće raštrkane i možda dosta udaljene jedna od druge.

II. **Dozvolom biskupa** Ordinarija može se zvonjava upriličiti na pr. u svrhu proslave kakovog profanog događaja, koji se tiče sviju državljana, a s kojim inače Crkva kao takova nema direktne veze. Tako na pr. za proslavu 10 godišnjice opstanka kraljevine Jugoslavije; za proslavu godišnjice sretne bitke na Marni, koja je za svjetskog rata spasila Pariz i Francusku.

III. **Iz običaja**, koji je već postao svima nečim, što se samo sobom razumijeva. Tako se u našim krajevima smatra zakonitim običajem zvonjenje crkvenim zvonima u slučaju požara. Svakomu

⁵ Vidi opširnije u »Ecclesiastica« br. 1. 1932.

je dakle slobodno zvonjavom upozoriti pučanstvo na pogibao od požara, ako samo može doći do zvona i ako je pogibao doista stvarna. Za malenkost, koja ne predstavlja pogibelji za općinstvo, dakako da nije slobodno posizati za zvonima, jer bi se time samo prouzročila nepotrebna uzbuna i uznemirenost među pučanstvom.

U prvom dijelu istog kanona spomenut je još jedan slučaj t. j.:

IV. Volja darovateljeva. Može darovatelj izraziti želju, da se zvonom zvoní u izvjesnoj, skroz civilnoj zgodi, pa vezati svoj dar uz tu želju. Na pr. da se zvoní svake godine na godišnjicu otvorenja katoličkog ili drugog kakvog društvenog doma. Ako župnik pristane na taj uvjet, te pod tim uvjetom primi darovano zvono, a biskup odobri, nastaje za dotičnu crkvu obveza, kojoj se udovoljuje zvonjenjem svake godine na određenj dan.

To su propisi crkvenog zakonika.

2. — Medutim je S. Congr. Conc. svojim dekretom (AAS, XXIII (1931) Nro. 4. str. 129.) od 20. III. 1931. ponovno naglasila sadržaj citiranog kanona C. Z. i naročito strogo naložila upraviteljima crkvi, da se kod svakog slučaja, koji nije strogo vjerskog značaja (*»in usum non stricte religiosum«*) imaju obratiti Ordinariju za dozvolu, a i inače da ne daju lako uporabe zvcna. Biskupima pak nalaže, da budno paze na provedbu ovoga dekreta, da upotrebe u danom slučaju crkvene kazne, a ako ni to ne bi koristilo, da stvar prijave S. Congr. Conc.

Zašto ta ponovna zabrana? Čini se zato, što su se u mnogo slučajeva i u čitavim krajevima općinske vlasti i crkvene općine smatrale kompetentnima, da one raspolažu sa zvonima i da odlučuju, hoće li se i u kojoj će se zgodi zvoniti izvan strogo ili čisto crkvene porabe. Upravitelji crkvi su se negdje pokazali slabima, da pribave puno poštovanje odredbama C. Z., a negdje su se i sami prilagodili shvaćanju svoje lajičke okoline. Zvonilo se kadgod se htjelo i gdje-god se mislilo, da će se na taj način uvećati svečanost, bez obzira na sâm njezin karakter.² Tome postupku hoće S. Congr. Conc. da učini kraj i pribavi na taj način dužnc poćitanje crkvenim zvonima i primarnoj svrsi njihovoj, izraženoj u kan. 1169 § 1. (*»quibus fideles ad divina officia aliosque religionis actus invitentur«*).

Kan. 1169 § 4. govori, da se blagoslovljena zvana ne mogu upotrebiti *»ad usus mere profanos et civiles«*, osim u četiri navedena slučaja. Dekret S. Congr. Conc. od 20. III. 1931. pooštruje propise kanona kad od župnika i upravitelja crkvi traži, da se strogo drže propisa C. Z. i da uvijek traže dozvolu svoga Ordinarija, ako bi im kadgod zbog važnog i teškog razloga (*»gravi ex causa«*) valjalo zvana upotrebiti u svrhu, koja nije strogo vjerska (*»in usum non stricte religiosum«*). Usus *»mere profanus et civilis«* nije

² Najviše su tu dolazile u obzir raznovrsne nacionalne često i političko-stranačke slave.

isto, što usus »non stricte religiosus«. Ovaj potonji izraz steže, sužuje, jače omeđuje slobodu uporabe zvona u izvan — vjerskim prilikama. Drugim riječima: Nije samo mere profanus usus zabranjen i skopčan s traženjem Ordinarijeve dozvole, nego je ona potrebna uvijek, kad svrha nije »stricte« vjerska, nego možda tek »late« takova.

O tomu, da je na pr. dolazak predsjednika republike ili predsjednika vlade u naše mjesto jedna čisto profana stvar, kod koje ne dolazi uporaba zvona, nitko ne će ni sumnjati. Sumnja bi mogla nastati jedino tamo, gdje čin ili događaj ima ipak neku, makar i dalnju vezu s religijom, dakle iako nije stricte religiosus, može se uzeti kao late religiosus. Primjer bi bio: podignuće, otvorenje i svečan; blagoslov ubožnice, skloništa ili doma čč. sestara po posebnom biskupskom delegatu. Bez naročite dozvole Ordinarijeve ne smiju se ni pri ovakovoj svečanosti upotrebljavati zvona, kolikogod se nekomu moglo činiti, da bi se ona mogla nazvati u neku ruku vjerskom svečanosti.

Za slučaj, da bi radi uskrate crkvenih zvona nastale kakove neugodnosti, naročito opasnost bojkotovanja crkve, mržnja i rovanjenje protiv crkve i njezinog zakonitog predstavnika, proselitička propaganda, eventualni otpadi i istupi iz crkve, župnikova je dužnost, da hitno obrazloži stvar Ordinarijatu i pravodobno zatraži dozvolu. U prešnom će slučaju dozveliti porabu i sâm, te o tom naknadno izvijestiti Ordinarijat.

Ponovna dakle publikacija već poznatih propisa C. Z. ima jedinu svrhu, da se u naše doba jače naglasi strogo crkveni karakter zvonâ i da njihovu uporabu kod civilnih, naročito patriotskih i nacionalističkih manifestacija učini ovisnom od suda biskupa Ordinarija.

